

**MUHASEBE MESLEĞİNDE HAKSIZ REKABETLE MÜCADELE, GELİNEREN
NOKTA VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Mustafa KARABABA

**Temmuz 2019
DENİZLİ**

**MUHASEBE MESLEĞİNDE HAKSIZ REKABETLE MÜCADELE, GELİNER
NOKTA VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Dönem Projesi
MALİYE ANABİLİM DALI
Vergi Hukuku ve Vergi Uygulamaları Programı**

Mustafa KARABABA

Danışman: Doç. Dr. Fatih DEYNELİ

**Temmuz 2019
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Maliye Ana Bilim Dalı, Vergi Hukuku ve Vergi Uygulamaları Programı öğrencisi Mustafa KARABABA tarafından hazırlanan “Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabetle Mücadele, Gelinek Nokta ve Çözüm Önerileri” başlıklı Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Yüksek Lisans Projesi olarak Kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Fatih DEYNELİ

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve Sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet BARDAKÇI

Müdür

Bu projenin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza

ÖNSÖZ

Yoğun ve uzun bir süreçte çalışmasını yaptığım projede desteğini ve katkısını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Farih DEYNELİ'ye, Maliye Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ersan ÖZ'e, Üniversitedeki hocalarıma, Dr. Emin KURTCEBE'ye, SMMM Mehmet ERDOĞAN'a, SMMM Mehmet SARIGÖL'e, SMMM Hüseyin BAYRAMOĞLU'na, SMMM Davut TOKGÖZ'e, SMMM Recep GÖKLERGİLE'e, Projenin yazım kısmında emeği geçen Özge DEMİRCİOĞLU'na, çok değerli aileme sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Mustafa KARABABA

Denizli 2019

ÖZET**MUHASEBE MESLEĞİNDE HAKSIZ REKABETLE MÜCADELE, GELİNER
NOKTA VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Mustafa KARABABA

Yüksek Lisans Dönem Projesi

Maliye Ana Bilim Dalı

Vergi Hukuku ve Vergi Uygulamaları Programı

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Fatih DEYNELİ

Temmuz, 2019, sayfa vii+34

Haksız rekabet muhasebe meslek mensuplarının karşılaştıkları en önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Bu sorunun çözümünde muhasebe meslek mensuplarının uyması gereken yazılı kurallar ve etik kuralların bulunması gerekir. Güvenilirlik ve muhasebe mesleğinin saygınlığı her açıdan önemli olduğu için bu meslekteki haksız rekabet ve haksız rekabetle mücadelenin önemi bir kat daha artmıştır.

Bu çalışmanın amacı, haksız rekabet ile ilgili sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlar ile ilgili çözüm önerilerinin ortaya konmasıdır. Bu amaçla Denizli ilinde faaliyet gösteren beş muhasebe meslek mensubunun yazılı görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; muhasebe ücretlerinin haksız rekabet açısından en önemli sorunlardan bir olduğu ortak görüş olarak ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Haksız Rekabet, Muhasebe, Muhasebe Ücretleri

ABSTRACT

FIGHTING THE UNFAIR COMPETITION IN ACCOUNTING PROFESSION: PRACTICES AND SOLUTIONS

Mustafa KARABABA

Master Term Project

Department of Public Finance

Tax Law and Taxation Program

Advisor of Project: Associate Professor Fatih DEYNELİ

July 2019, page vii+34

Unfair competition is one of the most important problems faced by Professional accountants. To solve this problem, Professional accountants should apply both the written rules and the ethical rules. Since the credibility and respectability of the accounting profession are important in every aspect, the importance of unfair competition in this profession and the fight against unfair competition has increased more.

The aim of this study is to investigate the problem of unfair competition and to suggest solutions to solve the problems. For this purpose, written opinions from five Professional accountants in Denizli were taken and solutions were presented according to the opinions. According to the results; as a common opinion, accounting fees are one of the most important problems in terms of unfair competition.

Keywords: Unfair Competition, Accounting, Accounting Fees

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1- HAKSIZ REKABET KAVRAMI	3
1.1 Haksız Rekabet Tanımı	3
1.2 Haksız Rekabetin Hukuki Dayanağı (Hukuki Niteliği)	4
1.2.1 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Düzenlemeler.....	4
1.2.2 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasasında Yer Alan Düzenlemeler	6
1.2.3 Yönetmelikte Yer alan Diğer Düzenlemeler	7
1.3 Haksız Rekabete Neden Olan Unsurlar.....	9
1.3.1.Ücret Tarifesinden Kaynaklanan Haksız Rekabet.....	9
1.3.2. Reklam Ve Tanıtım Yoluyla Yapılan Haksız Rekabet	10
1.3.3 Mensupları Arasında Haksız Rekabete Neden Olan Diğer Unsurlar	10
1.4. Literatür Taraması	10
İKİNCİ BÖLÜM	14
2. MESLEK MENSUPLARININ HAKSIZ REKABET İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	14
2.1. Araştırmanın Amacı	14
2.2. Araştırmanın Yöntemi.....	14

2.3. Ana Kütle Ve Örneklem.....	14
2.4. Veriler	15
2.5. Araştırmada Yer Alan Meslek Mensuplarının Görüşleri.....	15
2.5.1. Görüşme 1: SMMM Mehmet Erdoğan.....	16
2.5.2. Görüşme 2: SMMM Mehmet Sarıgöl	19
2.5.3. Görüşme 3: SMMM Hüseyin Bayramoğlu	21
2.5.4. Görüşme 4: SMMM Davut Tokgöz	25
2.5.5. Görüşme 5: SMMM Recep Göklergil.....	28
2.6. Araştırmanın Bulgularının Değerlendirilmesi.....	28
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	31
KAYNAKÇA	32

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Haksız rekabetle mücadele, gelinen nokta ve çözümleri.....	27
---	----

GİRİŞ

İşletmeler, her türlü ekonomik koşullar altında faaliyetlerini ve yaşamlarını sürdürme amacını taşımaktadır. Ancak bu süreç içinde karşılaştıkları ekonomik şartlar karşısında işletmelerin birçok sorunla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. İşletmelerin böyle bir ekonomik durumda gerçek ve kesintisiz bir bilgi akışına sahip olması gerekmektedir. Böyle bir bilgi akışını sağlayan birim de işletme yöneticilerinin ihtiyaç duyduğu tüm mali bilgilerin saklandığı yer olan muhasebe birimidir (Ömürbek ve Türkoğlu, 2013)

Muhasebe, bir bilgi sistemidir. Çünkü muhasebe, bir ekonomik birim hakkında karar verme durumunda olan kişi ve kuruluşların alacakları kararlara destek olacak bilgileri üretir. Bu açıklamalar doğrultusunda muhasebe, işletmelerde meydana gelen ve para ile ifade edilen işlemleri toplayan, kaydeden, sınıflandıran, raporlar halinde özetleyen ve bu raporları analiz ederek ve yorumlayarak ilgilenen kişilere bilgi sağlayan sanat, bilim ve uygulamadan oluşan bir sistemdir.

Teknoloji ve ekonomide yaşanan küresel gelişmeler her sektörde olduğu gibi muhasebecilik sektöründe de etkili olmuş, muhasebe mesleği uygulamalarında ve meslek mensuplarının çalışma koşul ve şekilleri üzerinde köklü değişikliklere neden olmuştur. Bunun yanı sıra teknoloji sayesinde meslek mensupları meslek icralarını daha kolay ve daha kısa sürede yerine getirmeye başlamışlardır.

Geçmişten günümüze birçok piyasada yer alan rekabet olgusu gün geçtikçe önemini ve şiddetini artırmaktadır. Rekabet hemen hemen tüm sektörler ve yapılarda kendini rahatlıkla gösterebilmektedir. Yoğun rekabetin yaşandığı sektörlerden birisi de, muhasebe sektörüdür. Rekabet, aynı amaca güden kimseler arasında çekişme, yarışma, yarış olarak tanımlanabilir. Haklı rekabette, hizmet yarışı, bilgi ve yeterlilik yarışı, teknoloji ve sistem yarışı vardır. Haklı rekabet, muhasebe ve denetim mesleği için değerlendirildiğinde bu mesleklerin kimliğini üst seviyelere çıkarma yarışı olarak görülmelidir. Ancak meslek mensupları arasında yaşanan haksız rekabet ise meslekle bağdaşmayan durumları, haksız kazançları ve üretmeden paylaşmayı içermektedir. Bu durumda meslek mensuplarına maddi ve manevi zarar vermekte, mesleki saygınlığa ortadan kaldırmakta ve ciddi mesleki sorunların oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Arı, 2011:66).

Dolayısıyla kamu yararına hareket etme sorumluluğunu taşıyan muhasebe mesleği, etik kurallara uyma, güvenilirlik ve mesleğin saygınlığı açısından çok önemlidir.

Bu çalışmanın amacı Denizli ilinde muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet konusundaki görüşlerini almak ve bu doğrultuda haksız rekabetin önlenmesi konusunda çözüm önerileri sunmaktır. Bu kapsamda, çalışmada, mülakat yöntemi ile beş farklı meslek mensubundan görüşleri alınarak ve bu görüşler doğrultusunda çözüm önerileri oluşturulmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın birinci bölümde haksız rekabet kavramı ve muhasebe mesleğinde haksız rekabetin hukuki dayanaklarına yer verilecektir. İkinci bölümde ise araştırma yöntemi ve araştırma sonucunda elde edilen bulgular yer alacaktır. Sonuç kısmında ise çalışmada elde edilen bulgulardan faydalanılarak çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1 HAKSIZ REKABET KAVRAMI

1.1 Haksız Rekabetin Tanımı

Haksız Rekabet, Türk Hukuku'nda haksız rekabete ilişkin düzenlemeler; temel olarak Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 56. ve 57. Maddelerinde yer almasının yanı sıra Borçlar Kanunu, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Kanun gibi birçok kanunda haksız rekabeti düzenleyen hükümler bulunmaktadır (Akın, 2010:82). Ayrıca Haksız Rekabet Hükümleri 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nda yer almıştır.

En yaygın olarak kullanılan ve bilinen haksız rekabet tanımı TTK'nun 56.maddesinde "Aldatıcı Hakaret ve Hüsnüniyet Kaidelerine Sair Suretlerle İktisadi Rekabetin Her Türü Suistimali" olarak belirtilmiştir (Onat, Doğru söz ve Töralp, 2011:113).

Türk Ticaret Kanunu'nda ön görülen düzenlemelerdeki amaç; ticari hayatın gerektirdiği dürüstlüğü ve ticari ahlakın korunmasını sağlamak ve rekabet özgürlüğünü bu yönde sınırlamaktır. Bu bağlamda haksız rekabet hükümlerinin bazı unsurları ve haksız rekabetin oluşmaması için gerekli hususları içermesi gerekmektedir (Oruç, 2009:5-6).

Muhasebe mesleğinde yaşanan rekabetin tanımlanması ise, 21.11.2007 tarih ve 26707 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Müşavirlik Mesleklerine ilişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yönetmeliği'n de ifade edilmiştir. Yönetmeliğe göre Haksız Rekabet, "Meslek mensuplarının birbirleriyle ve iş sahibiyle olan ilişkilerini etkileyen aldatıcı veya diğer şekiller de dürüstlük kurallarına aykırı davranışlar veya mesleki uygulamalardır" şeklinde net bir ifadeyle açıklanmıştır. Yönetmeliğin dördüncü maddesine göre haksız rekabet kavramı; meslek mensuplarının birbirleriyle ve iş sahibi olan ilişkilerini etkileyen aldatıcı veya diğer şekillerdeki dürüstlük kurallarına aykırı davranışlar veya mesleki uygulamaları, şeklinde tanımlanmıştır.

1.2 Haksız Rekabetin Hukuki Dayanağı

Türk hukukunda “Haksız Rekabet” kavramı ile ilgili iki önemli hukuki dayanak bulunmaktadır. Bunlar, Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunlarıdır. Ayrıca 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasasında Haksız Rekabetle ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Yukarıda sayılan kanunların dışında ilgili yasalara dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde de “Haksız Rekabet” kavramı ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Bu bölüm de ilgili kanunlar ve diğer hukuki düzenlemeler çerçevesinde “Haksız Rekabet” kavramının hukuki niteliği incelenecektir.¹

Borçlar kanununda Haksız Rekabet, sadece 57. Maddede hüküm altına alınmıştır.” Gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması yada dürüstlük kurallarına aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan ve onları kaybetme tehlikesi ile karşılaşan kişi, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı halinde zararın giderilmesini isteyebilir” Borçlar kanunu bu hükmüyle Haksız Rekabetle maddi kayba uğrayan kişinin hukuki olarak hakkını nasıl arayabileceğini ifade etmiştir.

1.2.1 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Düzenlemeler

“Haksız Rekabet” kavramı, Ticari işler ile ilgili olarak 13.01.2011 tarih ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (TTK) aşağıda sıralanan ilgili maddeler de düzenlenmiştir.

Kanunda yer alan haksız rekabeti ile ilgili hükümlerin amacı ve tanımı şu aşağıdaki şekilde yapılmıştır. “...bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır.” Bu tanımla rakipler arasında gerçekleşmeyen ve/veya failin kendisi açısından doğrudan yarar sağlamayan, fakat genel olarak başkasının emeğinden faydalanmak suretiyle yol açılan haksız

¹ Konu ile ilgili daha fazla bilgi için: Türk Hukukunda Haksız Rekabet Halleri. (2015) Kesikli Hukuk Bürosu Avukatlık&Hukuki Danışmanlık Hizmetleri <https://www.kesikli.com/tr/turk-hukukunda-haksiz-rekabet-halleri/>

rekabet türü de TTK. hükümleri çerçevesinde sağlanan korumanın kapsamındadır. (6102 sayılı TK, Madde 54).

Kanunun elli beşinci maddesinde haksız rekabet halleri sayılmıştır. On iki madde halinde düzenlenen bu haller dürüstlük kuralına aykırı reklamlar, satış yöntemleri ve diğer hukuka aykırı davranışlar şeklinde sınıflandırılmıştır .Bu düzenlemeler arasında başkalarının mallarını kötülemek, işi hakkında yanıltıcı bilgiler vererek rebakette öne geçmek, paye, diploma veya ödül almadığı halde bunları almışçasına hareket etmek gibi konularda yapılan düzenlemeler yer almaktaadır.²

Kanunun elli beşinci maddesinde yer alan hususlar, dolayısıyla haksız rekabet yol açtığı durumların sonuçları ise kanunun elli yedinci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre (TTK Madde 56);

“Haksız rekabet sebebiyle, müşterileri, zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olan kimse

a) Fiilin haksız olup olmadığının tespitini,

b) Haksız rekabetin men'ini,

c) Haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını,

d) Kusur varsa zarar ve ziyanın tazminini,

e) Türk Borçlar Kanununun 58 inci maddesinde öngörülen şartların varlığında manevi tazminat verilmesini, isteyebilir.”

Bu madde,ile haksız rekabet halinde hangi davaların açılacağı belirtilmiştir. Madde de bahsedilen konular ile gerçek sebep ve miktarının tesbit etmenin zorluğu göz önüne alınarak, hakimin tazminat olarak “haksız rekabet neticesinde davalının elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına“ hükmedebileceği düzenlenmiştir (TTK, Madde 56).

Türk Hukukunda tek başına bir Haksız Rekabet Kanunu olmadığından 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Haksız Rekabeti, ticari faaliyetler ve ticari işlemler konusunda geniş yer vermiştir. Örneğin; kanunun elli yedinci maddesi haksız rekabet fiili, hizmetlerini veya işlerini gördükleri sırada çalışanlar veya işçiler tarafından işlenmesi durumunu (TTK Madde57), elli sekizinci maddesi haksız rekabet, her türlü

² Bkz. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 55. madde

basın, yayın, iletişim ve bilişim işletmeleriyle, ileride gerçekleşecek teknik gelişmeler sonucunda faaliyete geçecek kuruluşlar acılığıyla işlenmesini durumunu düzenlemiştir (TTK Madde 58).

1.2.2 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasasında Yer Alan Düzenlemeler

3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda da “Haksız Rekabet” kavramı ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

3568 sayılı kanunda Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir (SMMM) meslek mensuplarının haksız unvan kullanmasına değinilmiştir. Buna göre; kanunen bu ünvan kullanmaya yetkisi olmayanlar tarafından bu unvanlarının veya bu unvan veya kavramlara karışacak veya onlara benzer her türlü unvan, ibare veya remizlerin kullanılması yasaktır. Odalar, yukarıdaki fıkraya aykırı davranışları öğrendiklerinde Cumhuriyet Savcılığına bildirmek mecburiyetindedirler. Cumhuriyet Savcılığınca tahkikatın sonucu, odaya ve ilgililere bildirilir” bu özet madde ile Serbest Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin haksız unvan kullanması halinde nasıl bir hukuki işleme maruz kalacağı belirtilmiştir (3568 Sayılı Kanun, Madde 3).

Meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerini fiilen devam ettirmeleri için Birlik ve odalar tarafından düzenlenecek ve konuları, eğitim programları ve süreleri yönetmelikle belirlenen meslek içi eğitimle katılmaları zorunludur (3568 Sayılı Kanun, Madde 44). Bu şekilde meslek mensuplarının bilgi birikim ve deneyimlerini artırma zorunluluğundan bahsetmektedir.

Aynı kanuna göre; kanun kapsamında yer alan meslek mensupları, ikinci maddede yazılı işlerin yürütülmesi amacıyla gerçek ve tüzel kişilere tabi ve onların iş yerlerine bağlı olarak hizmet akdi ile çalışamazlar, ticari faaliyette bulunamazlar, meslekle ve meslek onuru ile bağdaşmayan işlerle uğraşamazlar. Bu madde ile kanun kapsamında yer alan meslek mensuplarının çalışma alanları ve yasaklı işleri belirlenmiştir (3568 sayılı SMMM, Madde 45).

Kanunun kırk beşinci maddesi meslek mensupları ile ilgili yasakları arasında belirlemiştir. Bu yasaklar arasında haksız rekabete ilişkin yasaklarda yer almaktadır.³ Bu maddeye göre (3568 sayılı Kanun, Madde 45);

³ Kanunun düzenlediği tüm yasaklar için bkz. 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu madde 45.

Birden çok meslek mensubu çalışmalarını; serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik ortaklık bürosu veya şirket şeklinde birleştirebilirler. Bu bürolarda yapılan faaliyetler ticari faaliyet sayılmaz. Şirket şeklinde çalışılması halinde, yapılan işlerden doğacak cezai sorumluluk işi yapan meslek mensubuna aittir.

Meslek mensupları, iş elde etmek için reklâm sayılabilecek faaliyetlerde bulunamazlar. Tabela veya basılı kâğıtlarında ruhsatname ile belirlenen mesleki unvanları dışında başka sıfat kullanamazlar.

23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre anagayrimenkulün mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde kat maliklerinin izni ve benzeri şartlar aranmaksızın serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik faaliyetlerinde bulunulabilir.

Haksız rekabet ile ilgili bir diğer düzenleme de ücret tespiti ile ilgilidir. Buna göre ücret, asgari miktarı tarife⁴ ile belirlenen ve meslek mensuplarının hizmetlerine karşılık olan meblağı ifade eder. Tarifedeki asgari miktar altında *ücret karşılığında iş kabulü yasak olup, aksine hareket disiplin cezasını gerektirir.* (3568 sayılı Kanun, Madde 46). (3568 sayılı SMMM, Madde 46)

1.2.3 Yönetmeliklerde Yer Alan Diğer Düzenlemeler

3568 sayılı Kanun'a göre ruhsat almış Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin taşımaları gereken asgari nitelikler, yasal davranışları ve sorumlulukları 3568 sayılı Yasa dışında, bu Yasa'ya dayanılarak çıkarılan Yönetmeliklerde de düzenlenmiştir. Bu yönetmeliklerden Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Ahlak Kuralları İle İlgili Mecburi Meslek Kararı'dır.

Bu mecburi meslek kararının amacı yasal gerekleri aşan ölçüde meslek mensuplarının kendilerini kontrol etmeleri amacıyla moral ilkeler sistemine, toplum, müşteriler ve diğer meslek mensuplarıyla ilişkilerde uyulması gereken ve yerine

⁴ Her odanın yönetim kurulu, her yıl ocak ayından geçerli olmak üzere serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin yapacakları iş ve işlemler karşılığında alacakları ücretleri gösterir birer tarife hazırlayarak Birliğe gönderir. Birlik yönetim kurulu, oda yönetim kurullarının tekliflerini de gözönüne almak suretiyle çeşitli odaları içine alacak Bakanlık tarifeyi aynen veya gerekli gördüğü değişikliklerle tasdik eder. Tarifeler Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer. Yeni tarifenin tasdikine kadar mevcut tarife hükmü uygulanır''bu madde ile ücret tarifesinin nasıl, hangi kurum ve kurul tarafından nasıl tesbit edilip yayınlanacağından bahsedilmiştir (3568 sayılı kanunu, Madde 46).

getirilmesi gereken kuralları içerir(24557 sayılı meslek kararları, Madde 1).Meslek ahlakı, ruhsatlı meslek mensuplarının, yeterlilik, güvenilirlik, tarafsızlık, bağımsız karar alabilme, kendi kendilerini denetlemelerinin ve dürüstlüğünün simgesidir (24557 sayılı meslek kararları, Madde 3).

Bu kararların on dördüncü maddesi “Haksız Rekabet Yasağı” başlığını taşımaktadır. Bu maddeye göre (24557 sayılı meslek kararları, Madde 14);

“Bir meslek mensubu mesleki dayanışma ve sorumluluk bilinci ile diğer bir meslek mensubunun iş yaptığı bir kişi veya kuruma aynı mesleki işi yapmak üzere girişimde bulunamaz.

Ücret düşürmeye yönelik önerilerde ve personel sağlanması gibi konularda meslek mensupları birbirlerine zarar verecek davranışlarda ve girişimlerde bulunamazlar.

Bir müşteri, muhasebe ve müşavirlik işlerini yapan bir meslek mensubu bulunmasına rağmen bir başka meslek mensubundan hizmet isterse, meslek mensubu diğer meslek mensubu ile ilişki kurmalıdır.”

Konu ile ilgili bir diğer düzenleme ise; 21.11.2007 tarih ve 26707 sayılı resmi gazete yayınlanan Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet Ve Reklam Yasağı Yönetmeliği’dir. Bu yönetmelik ile 3568 sayılı kanun kapsamındaki meslek mensuplarının kendi aralarında ve müşterileri ile olan ilişkilerinde haksız rekabetin önlenmesi, bu suretle dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması ve meslek mensuplarının iş elde etmek için reklam sayılabilecek eylem ve işlemlerinin kapsam, sınır ve esasları belirlenmiştir (26707 sayılı Yönetmelik, Madde 1).

Yönetmeliğin beşinci maddesine göre; *“Meslek mensupları, mesleki faaliyetleri kapsamında işin kabulü, reddi, yürütülmesi ve sona ermesi ile reklam yasağı kapsamına giren her türlü faaliyetlerine ilişkin olarak haksız rekabete neden olacak eylem ve davranışlarda bulunamazlar.”* (26707 sayılı Yönetmelik, Madde 5).

26707 sayılı yönetmelik haksız rekabet sayılan halleri üç gruba ayırmıştır;

Meslek mensupları arasında ve iş sahipleriyle ilişkilerde haksız rekabet ile ilişkin hükümler kısmında; meslek mensuplarının, mesleki dayanışma sorumluluğunun bilincinde olarak, kendi aralarında ve iş sahipleriyle olan ilişkilerinde haksız rekabete neden olacak eylem ve davranışlarda bulunamayacağı belirtmiş ve bu kapsamda haksız rekabet oluşturacak haksız rekabet hallerini saymıştır(26707 sayılı Yönetmelik, Madde 6).

Ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalar ile haksız rekabet ile ilişkin hükümler kısmında; meslek mensuplarının, mesleki dayanışma sorumluluğunun bilincinde olarak, ücret ve mali nitelikteki uygulamalarda haksız rekabete neden olacak eylem ve davranışlarda bulunamayacağını belirtmiş ve bu kapsamda haksız rekabet oluşturacak halleri maddeler halinde açıklamıştır (26707 sayılı Yönetmelik, Madde 7).

Reklam yoluyla haksız rekabet ile ilgili hükümler kısmında ise; meslek mensuplarının mesleki dayanışma sorumluluğunun bilincinde olarak, ücret ve mali nitelikteki uygulamalarda haksız rekabete neden olacak eylem ve davranışlarda bulunamayacağını belirtmiş ve bu kapsamda haksız rekabet oluşturacak halleri maddeler halinde açıklamıştır (26707 sayılı Yönetmelik, Madde 7). Ayrıca yönetmeliğin “Reklam Kuralları” adlı ikinci bölümünde de konu ile ilgili düzenlemelere yer vermiştir (26707 sayılı Yönetmelik, Madde 12 - 23).

Bu iki düzenlemenin dışında 13.12.2013 tarih ve 22850 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve ücret sözleşmesi, yazılım ve serbest meslek makbuzu gibi konuların düzenlendiği Haksız Rekabetle Mücadele Yazılımının Meslek Mensuplarınca Kullanılması Hakkında Mecburi Meslek Kararı haksız rekabete ili ilgili düzenlemelere örnek olarak verilebilir.

1.3 Haksız Rekabete Neden Olan Unsurlar

Meslek mensupları arasında yaşanan haksız rekabeti oluşturan nedenleri ücret tarifesinden kaynaklanan nedenler, reklam ve tanıtım yoluyla yapılan haksız rekabet ve diğer nedenler olarak üçe ayırabiliriz (Ömürbilek ve Türkoğlu 2013). Ücret tarifesi üzerinden kaynaklanan haksız rekabet ile reklam ve tanıtım yoluyla yapılan haksız rekabet olarak ekonomik nedenler olarak da incelenebilir.

1.3.1 Ücret Tarifesinden Kaynaklanan Haksız Rekabet

Diğer mesleklerin olduğu gibi, ülkemizde muhasebe mesleği de her zaman ekonomik gelişmelerden ve krizlerden etkilenmektedir. Diğer mesleklerden farklı olarak muhasebe mesleği bu krizlerden daha çok etkilenmektedir. Çünkü dövizdeki dalgalanmalar ve yüksek enflasyon da muhasebe-müşavirlik hizmetlerinden doğan bedellerin de zamanında tahsil edilememesi veya hiç alınmaması sonuçlarını doğurmuştur (Ömürbilek ve Türkoğlu 2013).

Dolayısıyla ücret, meslek mensuplarını arasında yaşanan haksız rekabetin en önemli unsurlarından biridir. Ücretin düşük düzeyde olması hizmet kalitesine yansiyarak haksız rekabete neden olmakta, bu durum bütün tarafları etkilemektedir. Yüksek ücretin seviyeleri ise hizmetten yararlananların haksızlığa uğramamasına yeni arayışlara yönelmesine neden olmakta bu da meslek mensuplarını olumsuz etkilemektedir (Ömürbilek ve Türkoğlu 2013).

1.3.2 Reklam ve Tanıtım Yoluyla Yapılan Haksız Rekabet

Bir önceki bölümde bahsedildiği gibi meslek mensuplarının reklam ve tanıtım yapması ilgili mevzuatlarda yasaklanan davranışlar arasında yer almaktadır. Reklam v.b davranışlar da birkaç farklı yöntemle ayrılmış bulunmaktadır. Reklam yoluyla haksız rekabetin özellikle büyük şehirlerde yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca meslek mensuplarının ruhsat kiralama ve tabela standartlarına uygun olmayan tabela ve kartvizitler kullanma yoluyla haksız rekabet kurallarına uymadıkları görülmektedir.⁵

1.3.3 Meslek Mensupları Arasında Haksız Rekabete Neden Olan Diğer unsurlar

Meslek mensupları arasında haksız rekabeti oluşturan diğer etmenler ise tahsilat sorunları, yıl sonunda talep edilen defter tasik ücretlerinin farklılığından kaynaklanan sorunlar, vergi mevzuatından kaynaklanan haksız rekabet şeklinde özetlenebilir (Ömürbilek ve Türkoğlu 2013).

1.4 Literatür Taraması

Muhasebe mesleği bir kariyer mesleği olarak iş alanları arasında önemli bir yere sahip olduğu gözlemlenmektedir. Muhasebe mesleğindeki bilgi birikimi ve deneyimin yüksek bir kalite standardı oluşturma yönünde önemli mesafeler katettiğini bir zaman dilimindeyiz. Hem haksız rekabeti hem de meslek etiğini en iyi belirlemek, çerçevesini ortaya koymak ve bu çerçevenin içeriğini doldurmak temel amaç olarak hedeflenmiştir. Muhasebe mesleğinde bu hedefleri ortaya koyarken bu güne kadar ortaya çıkan sorunların uygulama sonuçlarının değerlendirilmesine ilişkin farklı bölgelerde saha araştırılması yapılmıştır.

⁵https://docplayer.biz.tr/13339590-Turk-ye-haksiz-rekabet-kongres-muhasebe-ve-denet-m-mesle-nde-haksiz-rekabet-19-subat-2010-the-marmara-taksim-istanbul-turmob-yayinlari-379.html#show_full_text<22/07/2019>

Ergün ve Gül (2005) Balıkesir ili için yaptıkları çalışmada meslek mensuplarının mesleki açıdan önemli gördükleri etik kurallar sıralaması 24 başlık altında toplamıştır. Sıralanan bu 24 etik kuraldan %72'sinin kabul edilebilir etik kurallardan oluşmuştur. Kabul edilebilir etik kuralları önem sırasına göre; dürüstlük, mesleki bilgi ve yeterlilik, yasalara bağlılık, sır saklama, tarafsızlık, haksız rekabet yapmama, şeffaflık, bilgi verme mesleki sorumluluk ve bağımsızlıktır. Meslek mensuplarının en önemli gördüğü etik kural olan dürüstlük; meslek mensupları tarafından mükellef ve kamu çıkarlarını eşit şekilde korumak, ilkeli olmak, mesleki saygınlığı korumak ve güven vermek olarak tanımlanmıştır.

İkinci derecede önemli etik kural olarak görülen mesleki bilgi ve yeterliliğin ise; kendini yenilemek ve geliştirmek ile mesleki bilgileri takip etmek olarak meydana çıkmıştır. Meslek mensupları arasında üçüncü derecede önemli etik kural olarak görülen güvenilirlik ile ilgili algılamının da; müşterinin muhasebecisine, meslek mensubunun kendine ve mesleki bilgisine güvenmesi ile karşılıklı güven esasına dayandığı görülmüştür (Ergün ve Gül, 2005).

Isparta il merkezinde yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre; meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğu meslektaşları tarafından ucuz defter tutulduğunu düşünmektedir. Ayrıca, ankete katılan meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğu muhasebe mesleğinde almış oldukları muhasebe ücretlerinin emeklerinin karşılığı olmadığını belirtmişlerdir (Kalaycı ve Tekşen,2005):

Ömürbek ve Türkoğlu (2013) yaptıkları çalışmada, muhasebe mesleğindeki rekabet ve haksız rekabet tanımları yapılarak bu tanımların ekonomik, sosyolojik ve hukuki yapılarından söz edilmiştir. Haksız rekabetin TTK kanununa göre tanımı yapılarak haksız rekabet halleri sıralanmıştır. Meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olan faktörler ve beraberinde getirilen düzenlemelere yer verilmiştir.

Araştırma sırasındaki izlenimlere göre haksız rekabetin meslek mensuplarını toplumda itibarlarını gölge düşürdüğü ve hakettiği saygınlığa ulaşmasına engel olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmada haksız rekabetin meslek mensuplarına ekonomik ve sosyolojik olarak zarar verdiği, bunun da gelecekte mesleğin icrasında mesleğin varlığının sürdürülmesine yönelik ciddi kaygılar taşıdığı belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre meslek mensuplarının mevcut sorunlarının tesbiti ve çözümünde güncel mevzuatların yetersiz olduğu tesbitine varılmıştır. Bu yetersizliğin meslek mensuplarının görüş ve düşüncelerinin alınmamasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Kıllı, Türkoğlu ve Gülmez (2018) anket yöntemiyle yaptıkları çalışmada; muhasebe meslek mensuplarının vergi oranlarının yüksek olmasını, vergi dairesi vb devlet kurumlarındaki bürokrasinin aşırılığı, ülkemizde muhasebe mesleğinin hak ettiği değeri görememesini, etik dışı davranışlar gibi sorunları başlıca meslek sorunları olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Meslek etiği konusunda meslek odaları tarafından seminer, konferans, panel, vb etkinliklerin düzenlenmesi, etik dışı davranış gösteren meslek mensuplarına caydırıcı cezalar verilmesi, üniversitelerin muhasebe eğitimi verilen bölümlerinde lisans ve lisansüstü düzeylerde etik eğitiminin artırılmasında fayda olacağı sonucuna varılmıştır.

Dikmen (2019) Giresun ilini kapsayan çalışmasında, mesleki deneyim sürelerine göre meslek mensuplarının haksız rekabeti oluşturan faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçları doğrultusunda üç farklı deneyim süresindeki meslek mensuplarının haksız rekabete bakış açılarının farklılık gösterdiği tesbit etmiştir. Deneyim süresi 0-9 yıl arası olanlar mesleki mevzuttan kaynaklanan unsurlar açısından bir değerlendirme yapmaktadır. Deneyim süresi 10-19 yıl rası olan meslek mensupları yıl sonunda meslek mensuplarınca alınan defter tasdik ücretinin müşteri ilişkilerini zedeleyerek haksız rekabete neden olması ifadesine katılmaktadır. Deneyim süresi 20 yıldan fazla olan meslek mensuplarına TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecek ifadesine katılmaktadır.

Yel (2018) yılında yaptığı çalışmada, Bolu ili merkezinde mesleki faaliyetlerini yürüten meslek mensuplarının meslek etiği hakkındaki görüşlerini anket yöntemiyle tespit etmiştir. Anket sonuçlarına göre; muhasebe meslek mensupları için itibarın kazançtan daha önemli olduğu, etik ilkelere ne kadar bağlı kalınırsa mesleğin saygınlığının o kadar artacağı, meslek mensubu mükellef ile ne kadar samimi olursa olsun etik işkelerden vazgeçmemesi gerektiği hususlarına inandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Akarsu (2015) Sivas ilinde meslek mensuplarına anket yöntemiyle yapılan çalışma yaptığı çalışmada; mevzuata göre denetimde ve yaptırımlarda eksikler olduğu tesbit etmiştir. Meslek odaları haksız rekabetle mücadelede yetersiz olması, mesleki standartlara tam uyum gösterilememesi, meslekte zaman aralığı diliminde ruhsat kiralama durumlarının yaşandığı gibi durumlar çalışma sonucunda gözlemlenmiştir. Meslek mensupları iş alabilmek için çeşitli vaatlerde bulunulduğu ve asgari ücretin

altında iş kabulü sık sık görüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca meslektaşları hakkında yanıltıcı bilgi ve açıklamalar yapan meslek mensuplarının olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sak (2013) Türkiyedeki 197 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Müşavirler ile anket yöntemi kullanılarak yapmış olduğu çalışmada, haksız rekabet ile tespitlerde bulunmuştur. İyi niyet kurallarının, reklam ve ücret yasaklarının ihlali, ruhsat kiralınması, bağımsız denetim konusunda mesleki özen, titizlik, ücret ve mesleki yetersizliğe ilişkin kurallara uyulmaması ile ilgili tespitler ön plana çıkmaktadır.

Düzenleyici ve denetleyici kurumların ihmal ve sorumluluklarından kaynaklanan boşluklar, haksızlıklar ve adaletsizlikler meslek mensupları arasında çıkar çatışması yaşanmasına, mesleğin zarar görmesine ve saygınlığın azalmasına neden olduğu gözlemlenmiştir. Anket çalışmasının sonuçlarına göre; meslek mensupları haksız rekabet konusunda son derece hassas oldukları, çözüm önerisi için gerek çalışanlar nezdinde, gerek odalar nezdinde gerekse yasal düzenlemeler yapılarak haksız rekabete önleyici ve caydırıcı adımların atılması gerektiği yönünde gözlemler tespit edilmiştir (Sak 2013).

İKİNCİ BÖLÜM

2 MESLEK MENSUPLARININ HAKSIZ REKABET İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Denizli ilinde bulunan muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet ile ilgili görüşlerini belirlemek ve bu görüşler çerçevesinde çözüm önerileri oluşturmaktır.

2.2 Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme yöntemi ile tam zamanlı çalışan veya çalışmış meslek mensuplarının haksız rekabet ile ilgili görüşler ve fikirler elde alınmış, vurguladıkları noktalara dikkat edilmiştir. Görüşmeye katılan meslek mensuplarına haksız rekabet ile ilgili görüşleri sorulmuş ve görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Görüşme tekniği ile meslek mensuplarının konu ile ilgili deneyimleri ve görüşleri aşağıdaki gibidir.

2.3 Anakütle ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Denizli SMMM odasında kayıtlı bulunan meslek mensuplarıdır oluşturmaktadır. Derinlemesine mülakata beş meslek mensubu katılmıştır. Mülakata katılan meslek mensupları aşağıdaki gibidir;

- SMMM Mehmet Erdoğan
- SMMM Hüseyin Bayramoğlu
- SMMM Mehmet Sarıgöl
- SMMM Davut Tokgöz
- SMMM Recep Göklergil

2.4 Veriler

Araştırmada, veri analizi yaparken tercih ettiğimiz mülakat yönteminde, haksız rekabet ile ilgili konunun odağında olan bilgi, deneyim sahibi meslek mensupları, Denizli SMMM Odası yöneticileri ile genç meslek mensupları seçilmiştir.

Öncelikle 1 Mayıs-15 Mayıs 2019 tarihleri arasında Denizli SMMM Odasının önceki dönem Haksız Rekabet Kurulu Başkanı SMMM Mehmet Erdoğan ile görüşülmüş 15 günlük süre zarfında Haksız Rekabet ile ilgili görüş ve önerilerini sunmuştur.

16 Mayıs -31 Mayıs 2019 tarihleri arasında Denizli SMMM Odası Oda sekreteri SMMM Mehmet Sarıgöl ile görüşülmüş 15 günlük süre zarfında haksız rekabet ile ilgili görüş ve önerilerini sunmuştur.

1 Haziran 2019 – 10 Haziran 2019 tarihinde Denizli SMMM Odası Başkan Yardımcısı SMMM Hüseyin Bayramoğlu ile görüşülmüş 10 günlük süre zarfında Haksız Rekabet ile ilgili görüş ve önerilerini sunmuştur.

11 Haziran 2019 – 20 Haziran 2019 tarihleri arasında Denizli SMMM Odasının üyesi genç meslektaşlarından SMMM Davut Tokgöz ile görüşülmüş 10 günlük süre zarfında haksız rekabet ile ilgili görüş ve önerilerini sunmuştur.

21 Haziran 2019 – 30 Haziran 2019 tarihleri arasında Denizli SMMM Odasının üyesi genç meslektaşlardan SMMM Recep Göklergil ile görüşülmüş 10 günlük süre zarfında haksız rekabet ile ilgili görüş ve önerilerini sunmuştur.

2.5 Araştırmada Yer Alan Meslek Mensuplarının Görüşleri

Bu bölümde çalışma kapsamında yer alan meslek mensuplarına ait görüşler yer almaktadır. Yazılı olarak alınan görüşler toplandıktan sonra tez yazım kılavuzuna uygun hale getirmek için yazılı metinler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşler bu gerekli düzeltmeler sonrasında son halini almıştır. Bu düzeltmeler sırasında görüş bildiren meslek mensuplarının kendine özgü anlatım biçimini ve ana metni korunmuştur.

2.5.1 Görüşme 1: SMMM Mehmet Erdoğan

Mesleğimiz ile ilgili Haksız Rekabet' in tanımı ve çerçevesi 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik meslek kanunumuz ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği ile belirtilmiştir. Meslek yasamızda Haksız Rekabet; Meslek mensuplarının birbirleriyle ve iş sahibi ile olan ilişkilerini etkileyen aldatıcı veya diğer şekillerdeki dürüstlük kurallarına aykırı davranışlar veya mesleki uygulamalar olarak ifade edilmiştir. Ayrıca nelerin haksız rekabet fiili olduğu da belirtilmiştir.

Bunlar;

- 1) Muhasebe ve denetim standartlarına uymamak, mesleki faaliyetlerin yürütülmesinde gereken mesleki özeni göstermemek.
- 2) diğer meslek mensubu ile sözleşmesi bulunan iş sahiplerini sözleşme yapmak amacıyla mevcut sözleşmelere aykırı davranmaya veya bu sözleşmeleri feshetmeye yöneltmek
- 3) İzinsiz olarak faaliyette bulunmak, yetki belgeleri ve ruhsatları iptal olduğu halde doğrudan veya dolaylı olarak mesleki faaliyete devam etmek veya faaliyetleri geçici olarak durdurulduğu halde mesleki faaliyetlere doğrudan devam etmek.
- 4) Yetki belgeleri ve ruhsatları iptal olduğu veya faaliyetleri geçici olarak durdurulduğu halde unvanlarında, ilan ve reklamlarında, mesleki faaliyette buldukları intibasını yaratacak kelime veya ibareler kullanmak.
- 5) Meslek ruhsatının kiralanması veya çeşitli menfaatler sağlayarak meslek mensubu olmayan kişilere faaliyette bulunma imkanı sağlamak.
- 6) Mesleği yapmaları yasaklananları çalıştırmak veya bu kişilerle her ne şekilde olursa olsun doğrudan veya dolaylı olarak mesleki işbirliği yapmak.
- 7) Üçüncü şahısları yanıltacak şekilde gerçeğe aykırı belge düzenlemek ve onaylamak,
- 8) Bir diğer meslek mensubunun çalışanlarına ve diğer yardımcı kişilere işlerini yerine getirirken yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek şekilde doğrudan veya dolaylı menfaat sağlamak veya önermek.
- 9) Bir diğer meslek mensubunun çalışanlarını ve diğer yardımcı kişileri her türlü vasıta ile meslek mensuplarının veya iş sahiplerinin iş sırlarını ele geçirmeye veya açıklamaya yöneltmek.

- 10) Bağımlı çalışan meslek mensupları bakımından aynı anda birden çok işletmede mesleki sorumluluk üstlenmek.
- 11) Mevzuat hükümlerinin emredici kurallarına aykırı davranmak suretiyle meslek mensupları karşısında haksız şekilde avantaj elde etmek.
- 12) Asgari ücret tarifesinin altında ücret talep etmek veya ücretsiz hizmet vermek.
- 13) Üret tarifesindeki düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, yapılacak hizmet veya iş sonucu elde edilen menfaat üzerinden iş sahibi ile ortaklık pay anlaşmaları yapmak.
- 14) Bir meslek mensubuna olan ücret borcunu ödememiş iş sahibine hizmet vermek.
- 15) İş sahiplerinden emanet para toplamak, alınan ücrete karşılık olmak üzere gerçeğe aykırı serbest meslek makbuzu veya fatura düzenlemek.
- 16) Sözleşme değerinin altında serbest meslek makbuzu veya fatura düzenlemek veya hiç düzenlememek; mali yükümlülüklerini yerine getirmemek.
- 17) Üçüncü kişilere ücret ya da herhangi bir menfaat sağlamak veya vaat etmek suretiyle iş almak.
- 18) İş sahiplerine menfaat sağlamayı vaat etmek veya menfaat sağlamak ve bu suretle iş almak.
- 19) İş sahiplerine ait veya iş sahiplerinden elde edilen bilgileri kullanmak suretiyle ekonomik çıkar sağlamak.
- 20) Çalışanlara iş mevzuatında öngörülen ücret ve sosyal hakları vermemek veya maliyetleri düşürmek için yasal zorunlulukları yerine getirmemek.
- 21) Meslek mensuplarının dürüstlüğü, güvenilirliği ve tarafsızlığı hakkında yanlış ve asılsız beyanlarda bulunmak.
- 22) Meslek mensuplarının hizmetlerini ve faaliyetlerini yanlış ve yanıltıcı veya yersiz açıklamalarla kötülemek.
- 23) Meslek mensupları hakkında asılsız ihbar ve şikayette bulunmak.
- 24) Kendisi, hizmetleri ve faaliyetleri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak.
- 25) Sahip olmadığı meslek unvanını kullanmak.
- 26) Bu Yönetmelik ile belirlenen reklam ilke ve kurallarına aykırı davranmak
- 27) Mesleki ve akademik unvan dışında sahip olunan başka unvanları kullanmak.

Mesleğimizde maalesef hala uygulanmakta olan asgari ücret tarifesinin ortaya çıkardığı bir sorun bulunmaktadır. Oysaki tutar olarak belirlenmiş olan ücret tabiri caizse doğmamış çocuğa don biçmekten başka bir şey değildir. İl ve çalışan işçi sayısı

firmanın işi hakkında bir fikir vermemektedir. Önemli olan sektörel ve yapılacak her bir iş için ayrı bir fiyat tarifesinin olması ve bununda saat ücreti olarak belirlenmesi gerekmektedir. Ücret tarifesinden örnek verilecek olursa 10-49 kişi çalışan bir A.Ş.' den kdv dahil 1.153 TL asgari ücret alınması gerekmekte, ancak 49 kişi çalışan bir firmanın yıllık 10.000.000 TL ciro yapması durumunda meslek mensubundan girdiği risk aldığı ücret karşısında çok büyüktür. Ayrıca bu firmadan aylık 5.000 TL tutarında hizmet ücreti aldığını varsayalım diğer bir meslek mensubu 2.000 TL ücret teklifiyle bu firmayı diğer meslek mensubundan alabilir. 5.000 TL'ye hizmet veren meslek mensubu bu durumu odaya bildirdiğinde asgari ücret tarifesinin üzerinde fiyat verdiği için gerekli kurullarında bir şey yapmak imkânı bulunmamaktadır.

Dolayısıyla haksız rekabetin önündeki en büyük engel asgari ücret tarifesidir. Bir başka örnek vermek gerekirse, bir eğitim firmasından firmamız için eğitim almak istediğimizde fiyat teklifinde eğitime kaç kişinin katılacağı, eğitimin konuları, verilecek saat, ilave konular, eğitim salonunun kim tarafından sağlanacağı dışarıdan sağlanacaksa ilave ücreti, eğitim materyallerinin ücreti hepsi ayrı kalem halinde belirtilir. Bizde ise her şey dâhil gibi bir anlayış hâkimdir. Buda meslek mensubunun ekonomik olarak yeteri kadar güçlü olmamasından ayağına gelmiş müşteriyi kaybetmek istememesinden kaynaklanmaktadır.

Bir başka hususta meslek mensuplarının mesleği sadece beyanname göndermek ve defter kayıtlarını yapmaktan ibaret görmesidir. Oysaki danışmanlık alanında kendini yetiştirmiş ve sektörel muhasebeyi hayata geçirebilmiş olsaydık haksız rekabet konusunda önemli bir mesafe almış olabilirdik. Bu çerçeveden bakıldığında haksız rekabetle mücadele için mesleğe yeni bir vizyon kazandırılması, yeni iş alanlarının oluşturulması, bağımsız denetime giren firmaların çoğaltılması ve bağımsız denetim kriterlerinin düşürülmesi su götürmez bir gerçektir.

Çözüm Önerilerimiz;

- 1) Asgari ücret tarifesi uygulamasına son verilmesi,
- 2) Hizmet verilen saate dayalı ücret sisteminin getirilmesi,
- 3) Hizmet verilen müşteri sayısına sınırlama getirilerek fiziki alt yapıya uygun sayıdaki müşteriye hizmet verilmesi
- 4) Tahsilat sisteminin yenilerek teknolojiyle uyumlu hale getirilmesi ve e-birlik üzerinden pos ile tahsilat yapılması,
- 5) E-birlik sisteminin Gelir İdaresi Başkanlığı e-beyanname sistemine entegre edilmesi ve tahsilatı yapılmayan aylarda sistemin kapatılması,

- 6) Serbest Meslek makbuzlarının e-birlik üzerinden her ay elektronik ortamda otomatik olarak düzenlenmesi ve tahsilatı yapılmış ancak makbuzunu kesmeyen meslek mensuplarının haksız rekabetinin önlenmesi,
- 7) Muhasebe bürolarına fiziki ve teknik altyapı standardı getirilmesi, fizikive teknik altyapı konularında hizmet vermeye uygun olup olmadığı konusunda denetimlerin yapılması,
- 8) Meslek mensuplarının ferdi büro hizmetleri vermesi yerine birkaç meslek mensubunun bir araya gelerek kurduğu muhasebe şirketlerine dönüşmesine teşvik edilmesi,
- 9) Meslek mensuplarının verdikleri hizmetlerin, işlem ve kayıtların denetlenmesi
- 10) Meslek hizmet kalitesinin artırılması amacıyla İSO kalite yönetimi çalışmalarının teşvik edilmesi
- 11) Korsan muhasebe büroları ile etkili mücadele edilmesi, cezaların artırılması, yeni tespit yöntemlerinin belirlenmesi,
- 12) Meslek mensuplarının ekonomik olarak kalkınmasının sağlanması ve yeni büro açan meslek mensuplarına müşteri bulma konusunda yardımcı olunması,
- 13) Bağımsız denetime giren firma sayısının artırılması,
- 14) Sosyal Yardımlaşma Fonunun kurulması ve meslek mensubunun gelecek kaygısını ortadan kaldırmak,
- 15) Etik eğitimlerinin sürekli uygulanması,
- 16) Gelir İdaresi ile müşterek yapılacak çalışmalarla meslekteki iş yükünün azaltılması, angaryaların ortadan kaldırılması,

2.5.2 Görüşme 2: SMMM Mehmet Sarıgöl

1989 Yılında Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Mesleği ihdas edilirken, en temel gerekçe şu idi; ekonomiye değer katmak, Kamunun kaynaklarını kavrayarak Vergi Gelirlerini artırmak için; İş alemi ile Devlet arasında “Güveni hakim kılacak” ve “Toplum adına kamu yararını gözeten” bir Müessesenin varlığına olan ihtiyacın giderilmesi hedeflenmişti. Bunun için, 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Yasasıyla birlikte TÜRMOB ve Odalar kuruldu. Son Yıllarda yaşadığımız ekonomik durgunlukla beraber toplumdaki değer yargılarındaki erozyon, beraberinde değişik sorunları getirdi. Bu olumsuzluk; toplumun

tüm kesimlerini tüm meslekleri etkilerken biz Mali Müşavirleri etkilememesi düşünülemezdi.

Ne kadar iyi yasa yaparsanız yapın, ne kadar iyi kural koyarsanız koyun, iyi uygulama yoksa ete kemiğe bürünmedi ise boş. İçinde siz yoksanız boş. Yasalar ve Yasaklar tek başına sorunu çözmezler. Etik değerler ile desteklenmeli. Gelenek göreneklerimiz, kültürümüz, birlik beraberliğimiz, dayanışmamız, bizi biz yapan değerlerimiz, bütün bunlar öyle çok ki, ayıp mefhumu bizim toplumumuzun en önemli ahlaki değeridir. Vicdan, vicdanlı olmak toplumun omurgasıdır. Bu değerlerimize tekrar sahip çıktığımız, vicdan muhasebesi yapabildiğimiz ölçüde biz, tekrar o özlediğimiz “biz” oluruz.

Dünyada bugün, hiç tartışmasız en öne çıkan konu “Etik” olgusudur. İnsanlığın benliğini bulması, yaşanılabilir bir dünya için; etik, etik algısı, etik farkındalık, etik problemlerin çözümü, etiksel yargı, etik kodlar, etik eğitimi özde kavramalıyız. Öğrenmeliyiz, öğretmeliyiz ve yaşamalıyız.

Etiğin ilke bazlı olduğunu biliyoruz. Kişiden kişiye, toplumdan topluma değişmezler. Davranışlarımız ya beyaz veya siyahtır. Gri alanda (haksız rekabet gibi-kötü olan) kaybolmadan beyazdan (haklı rekabet-iyi olan) yana farkındalık oluşturmalıyız. Çünkü etik, “öğrenilebilir-öğretilebilir” bir olgudan öte bir “yaşam biçimi.” Üst Birliğimiz TÜRMOB, hayati projelerinden biri olan etik konusunda çıkarmış olduğu Etik Yönetmeliği, Mecburi meslek Kararları, gerçekleştirdiği etik kongreleriyle, etik eğitimleriyle bu alanda ülkemizde bir ilki başarmış ve öncü olmuştur.

Bu tecrübeden hareketle; Denizli SMMM Odamız TÜRMOB İşbirliğinde 7-8 Aralık 2012 tarihlerinde Denizli-Karahayıt'ta 4.Etik Kongresi ile 4.Türkiye Haksız Rekabet Kongresini binbeşyüzü aşkın meslek mensubu, akademisyen ile gerçekleştirmiştir. Kongrede değişik oturumların yanı sıra bildirgeler sunulmuş, TÜRMOB'un Meslek Etiği Eğitiminde Stratejik Yol Haritası ortaya konmuş, bir program dâhilinde başta sorumluluk üstlenen yöneticilerimiz olmak üzere etik eğitimlerinin planlaması yapılmıştır.

Mesleğe girişten başlamak üzere tüm meslektaşlarımızın eğitimlerinin tamamlanmasının ardından TÜRMOB ve Odalar nezdinde “Etik Sözleşme” imzalayıp, “Etik Hizmet Taahhütnamesini” imzalayıp, bu konudaki istekliliğini ortaya koyan meslektaşların önü açıldı. Eğitimin ardından Etik Hizmet Taahhüdünde olan meslek mensuplarımızın isimleri potansiyel müşterilerinin değerlendirmesi için odamız internet sitesinde de yayınlanmakla da “Etik Farkındalık” oluşturulmaktadır.

Etiğin esasen, bir “Yaşamboyu Öğrenme Taahhüdü” olduğunun bilinciyle, sorumluluk duyan tüm meslektaşlarımızı etik hizmet için; etik farkındalık yaratmaya davet ediyorum. Ahlak; toplumsal değerleri esas alırken, etik; evrensel değerleri referans alır-kabul eder. Yine, 2012-Denizli 4. Haksız Rekabet Kongresinde; kurumsallaşmanın önemi, haksız rekabetle mücadelede geline aşama değerlendirilmiş ve yol haritası ortaya konmuştur. Kongrede; mesleğin güvenilirliği ve kaliteli hizmet için haklı rekabetin teşvik edilmesi, haksız rekabetle mücadele edilmesi için; 21.11.2007 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Serbest Muhasebeci mali Müşavirlik Mesleklerine ilişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği çerçevesinde daha etkin mücadele edilmesi benimsenmiştir.

Yönetmelikle, 2008 Yılında TÜRMOB ve Odalar bünyesinde Yönetim Kurullarına bağlı olarak çalışmak üzere Haksız Rekabetle Mücadele Kurulları oluşturulmuş ve Kurulların görevleri belirlenmiştir. TÜRMOB bünyesinde oluşturulan Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu, haksız rekabetle mücadele kurulları arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlama görevini üstlenirken, oda haksız rekabetle mücadele kurulları, meslek mensuplarının haksız rekabet ve reklam ilkelerine ilişkin meslek kurallarını ihlal edip etmedikleri konusunda denetim ve soruşturma görevini üstlenmiştir.

Rekabet ihlallerini önleme ve haksız rekabetle mücadelede ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yeterince kavrayıcı ve düzenleyici olmamaları meslek örgütümüze rekabet otoritesi sorumluluğunu yüklemenin yanı sıra, rekabet hukukunu oluşturma sorumluluğunu da vermiş bulunmaktadır. Bu çerçevede de oluşturulan haksız rekabetle mücadele kurulları bir yandan da haklı rekabete yönelik çalışmalara önem vermektedir.

E-Birlik Projesi gibi. Haksız rekabetle mücadelede başarıya ulaşmak, tüm meslek mensuplarımızın aynı hedefe yönelmesiyle mümkün olabilecektir. Haksız rekabet kurullarımızın etkinliği ve verimliliği her geçen gün artmaktadır. Haksız rekabete yönelik verdiğimiz mücadeleyi sahiplenmek ve destek vermek tüm meslek mensuplarımızın önceliği olmalıdır.

2.5.3 Görüşme 3: SMMM Hüseyin Bayramoğlu

Meslek Mensuplarımız arasında haksız rekabetin en Önemli unsurlarından biri de ücrettir. Ücretin düşük düzeyde oluşması hizmetin kalitesine yansarak haksız rekabete neden olmakta bu durum hem meslek mensubunu hem hizmetten yararlanan müşterilerimizi hem de toplumumuzu olumsuz etkilemektedir.

Ücretin yüksek düzeyde oluşması ise hizmetten yararlananların haksızlığa uğramasına yeni arayışlara neden olmakta, bu da meslek mensuplarımızı olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda hem meslek mensuplarımızı hem de hizmetten yararlananları madur etmeyecek, meslek mensuplarımız arasında haksız rekabete neden olmayacak mesleğimizin gelişmesine olanak sağlayacak yeni bir asgari ücret sisteminin oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut ücret tarifemiz hiçbir hesaplama kriterine dayanmadan hazırlanmış olmasına rağmen uygulamaya devam etmekteyiz. Bir nevi dayatma olan bu tarifenin yerine gerçekçi ve bilimsel kriterlere dayalı yeni bir ücret tarifesi çalışması kaçınılmaz hale gelmiştir.

İş yükü esasına dayanan, harcanan emeğin yazılım programları aracılığıyla ücret sisteminin nesnel ölçütlerle belirlenmesine yönelik kendi ürünümüz olan bu çalışma bir ilki oluşturmaktadır. Bu çalışmada ücret sisteminin hesaplanmasında nesnel ölçüt olarak meslek mensubunun harcadığı emek alınmıştır. Harcanan emek işin yapılması için harcanan zaman, işin yapılmasında karşılaşılabılır risk ve işin neden olduğu stres bir başka deyişle iş yükü esasına dayandırılmıştır.

Zaman boyutu üç grupta ele alınmış birinci grupta işlem sayısına göre harcanan zaman, ikinci grupta beyanname, bildirimler ile ücret bordrolarının hazırlanması gibi görece belirli bir zaman harcanmasını gerektiren işler yer almakta son grupta ise işlem sayısından bağımsız olarak bir aylık zaman diliminde harcanan zaman olarak hesaplamalarda tanımlanmıştır. Ücretin belirlenmesinde harcanan emeğe ilave olarak mesleğin ifası için gerekli giderler ve katlanılan maliyetler ayrıntılı olarak değişken ve sabit giderler olarak ayrılarak hesaplamaya dâhil edilmiştir. Bir diğer kriter ücretin belirlenmesinde meslek mensubunun toplumsal refahtan beklediği tatmin edici gelir beklentisi hesaplamada tanımlanmıştır. Son olarak ücret sisteminin oluşturulmasında diğer bir faktör olarak mükellefin belli bir dönemde yapmış olduğu hasılatı ücretle ilişkilendirilerek hesaplamaya dahil edilmiştir. Akademik düzeyde hazırlanan ücret sistemi yazılım programı aracılığıyla hesaplanacak ve her ay ücret olarak faturalanacaktır.

Önerdiğimiz bu çalışma kendi ürünümüz olacaktır. Meslek mensuplarımız tarafından enine boyuna tartışılacak ve şu anda uygulanan tarifenin aksine dayatma olmaksızın mutabakat sağlanması halinde uygulamaya konulabilecektir.

Konu ile ilgili “Zaman Esaslı Ücret(Asgari Ücret) Sistemi” adlı kitabı büyük emek ve titizlikle bu çalışmayı hazırlayan, Sayın Prof. Dr. İbrahim ANIL'a, Sayın Prof.

Dr. Binali DOĞAN'a, teşekkür ediyoruz. Bu çalışma içinde yer alan ve zaman esaslı ücret sistemi ile ilgili bilgilerin yer aldığı kısımdan bir bölüm aşağıda yer almaktadır.⁶

“Zaman Esaslı Ücret Sistemi Hakkında Ön Açıklama

1. Hazırlanmış olan ücret sistemi, Zaman Esaslı Bir Ücret Sistemi'dir.
2. Ücretin hesaplanması bir yazılım programı aracılığıyla olacaktır.
3. Kurgulanan ücret sistemi hem asgari ücret sistemi, hem de sözleşmeye dayalı ücret sistemi hesaplanarak net saptanabilecektir. Ücret sisteminin bu özelliği, birim ücretin asgari ücret veya sözleşme ücreti olarak sisteme girilmesiyle sağlanacaktır.

Asgari ücret: Yapılan işler için hesaplanan ücret, o yıl için hesaplanmış olan asgari birim ücret (saat ücreti) esas alınarak hesaplanan ücrettir.

Sözleşme ücreti: Yapılan işler için hesaplanan ücret, meslek mensubu ile mükellef arasında yapılan sözleşmede belirlenen ve asgari birim ücretin üzerinde belirlenmiş olan sözleşme ücreti (saat ücreti) esas alınarak hesaplanan ücrettir.

4. Ücret sistemi zaman esaslı olmakla birlikte zorunlu zaman harcaması nedeniyle bir **taban ücretini** de kapsamaktadır.

5. Ücretin Hesaplanmasında İlgili Ayda Harcanan Zaman Esas alınacaktır. Bu nedenle hesaplanacak olan ücret, taban ücretten az olmamak üzere aylar itibari ile farklı olacaktır.

6- Hesaplanmış olan ücret ilgili ayda, iş grupları itibari ile yapılan işlerin listesi ve ücreti olarak faturaya program tarafından aktarılacaktır.”

Ücretin tespitine yarayan bu "ZAMAN ESASLI ÜCRET TARİFESİ" ve Oluşturulacak tahsilat sistemi ile;

- Türkiye nin vergi mükelleflerine ait gerçek manada bilgi verilerine sahip olunacak
- Büroların kapasite verileri net bir şekilde ortaya çıkacağından bu kapasiteye yetecek sayıda gerektiği kadar personel çalıştırma mecburiyeti konabilecektir.

⁶ SMMM Hüseyin Bayramoğlu, Prof. Dr. İbrahim ANIL ve Prof. Dr. Binali DOĞAN tarafından kaleme alınan “Zaman Esaslı Ücret (Asgari Ücret) Sistemi” adlı kitabı önermektedir. Meslek mensubumuz kitapta konu ile ilgili yer alan bölümleri aynen görüş metnine eklemiştir. Kitapta yer alan diğer konular ile ilgili için kitaba aşındaki internet adresinden erişilebilir: <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/duyuru/ZamanEsasliUcretTarifesi.doc>.

- Müşteri riskine büyüklüğüne ve yüküne göre ücretlendirme adaleti sağlanmış olacak, emeğin karşılığı alınacağından mesleki kalite artması sağlanacaktır.

- Çıkacak ücret o müşteri için asgari ücret tarifesi olup meslek mensubu bunun altında ücret alamayacak ancak üstüne çıkabilecek.

- Makbuz kesmeme yada aldığı ücretin altında makbuz kesme ortadan kalkacak bu sebepli devletin kaybı ve meslektaş arası haksız rekabet sona erecektir.

- Dolayısı ile Stopaj K.d.v ve Gelir Vergisi kaçağı sıfıra inerek Mali müşavirler sadece gider incelemesi yapılabilecektir.

- Gerçek verilere göre muhasebe ücreti çıkacağından büyük ölçekli müşteri ile küçük ölçekli arasında ücret adaleti ve ödenebilirliği sağlanacak.

- Ücret pazarlığı yapılamayacağından mesleki itibarımız değişecek, olması gereken yarı kamu personeli statüsünü kazanarak. Mali müşavirin, devletle mükellef arasındaki tarafsız ve adaletli yerini alması sağlanacaktır.

- Bu da meslektaşın mükellef taraflı konumdan tarafsız konuma geçmesiyle vergi gelirlerinin artmasına, devletin vergi adaletini sağlayacak ve verginin tabana yayılmasına katkıda bulunacaktır.

Projenin uygulamaya geçtiği durumda;

Biz S.M.Mali Müşavir mesleği icra eden meslek mensubunun en büyük sorunu olan "TAHSİLAT" sorunu kökten çözülecektir.

Mali Müşavir Devletin vergi mükellefine en yakın memuru haline gelmez ise bir ülkede vergi kültürü oluşturulamaz. Çünkü Mali Müşavirler mükelleflerin vergilemenin her aşamasında direkt rol almaktadır. Hatta öyle ki vergilerini ödemeleri konusunda ki telkinleri son derece etkili olduğu da unutulmamalıdır.

Mali Müşavirlik mesleği artık denetlenen, incelenen değil denetleyen inceleyen olmalıdır.O halde mükellefe en yakın devletin memuru konumunda olması gereken Mali Müşavirler ücretlerini alabilmek adına mükellef karşısında ezilmemek zorundadır.Dolayısı ile mükellefin muhasebe ücretleri elden değil banka sistemiyle vermesi gerçek manada bunu mutlak sağlayacaktır. Bu anlayış gerçekten çok önemli ve faydalı bir reform olacaktır.

Son olarak; bugün gelişmiş ülkelerde Mali Müşavirlik mesleğinde gerek ücretin belirlenmesi gerekse söz konusu ücretin tahsilatı aşamasında hiç bir surette Mali müşavir ve mükellef karşışarşıya gelmemektedir. Ülkemizde de bu standartlara erişmeyi sağlayacak "zaman esaslı ücret tarifesi" ile ücretin belirlenmesinde pazarlık

ortadan kalkarak haksız rekabet ve ücrette adalet sağlanacaktır. Tahsiyat da ise banka sistemi üzerinden ücret tahakkuku tahsilata dönüştürerek sistem üzerinden tahsilat sağlanarak mali müşavirlik mesleğinin itibarının hak ettiği yere gelmesi sağlanacaktır.

2.5.4 Görüşme 4: SMMM Davut Tokgöz

3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun Hükümlerine göre Meslek İcrasına hak kazananlara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik denir. Muhasebe mesleği; işletmelerin mali nitelikteki işlemleri ve olayları para ile ifade edilmiş şekilde kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetleyerek rapor edilmesi ve sonuçlarını yorumlanarak analiz edilen bir bilim dalıdır. Muhasebenin fonksiyonlarını yerine getirerek, muhasebenin amacına ve sonuca ulaşmasını sağlayan kişiler muhasebe mesleğini icra eden kişilerdir.

Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet

Dünyada değişen dijitalleşmenin muhasebe mesleğimize yansımalarını görüyoruz. Muhasebe mesleğinin yeniden yapılandırılmasının ve şekillenmesinin yönünü belirlemek için çalışmalar yapılmalıdır. Mesleğin geleceğini şekillendirmek, zorluklara ve olumsuzluklara karşı önlem almak, olası fırsatları değerlendirmek; gelişim, değişim ve dönüşüm yönünü ve sürecini yönetmek gerekmektedir. Muhasebe bilgi sisteminin gelişmesi bu mesleğin yeniden şekillendirilmesinin zorunda olduğunun bir göstergesidir.

Muhasebe mesleğinin gelişmesinde ve kalitesinin artmasında haksız rekabet sorununun da çözülmesi gerekmektedir. Muhasebe meslek mensupları arasında yaşanan tahsilat sorunu olmak üzere, ücret üzerinden yaşanan sorunlar haksız rekabeti doğurduğu gibi meslek mensupları arasındaki ilişkiyi de iyice azaltmıştır. Meslek mensupları mevcut sorunları çözümlenmesinde kanunların yetersiz olduğunu, mesleki odalarının bu konuda üzerine düşen görevi tamamiyle yapmadığı, mevzuatların bu konularda yeterli olduğu ve bununla ilgili herhangi bir çözüm üretilmediği görülmektedir. Buda mesleğin hak ettiği saygınlığın kazanılmasında engel teşkil etmektedir.

Mesleki haksız rekabetin devam etmesi meslek açısından ve meslek mensubu açısından ilerleyici bir tutum değil gerileyici bir tutumdur. Muhasebe mesleğinde haksız rekabet birçok yönden meslek mensubuna etkilediği gibi psikolojik olarak da meslek mensubunu etkilemektedir. Meslek mensupları artan bu küresel ekonomik şartlarda

kendilerini hizmet bilgi ve teknolojik olarak geliştirmesi gerekmektedir. Ticari ahlakın drstlgn göstermeli ve bunun korunmasını sağlamalıdır. Dijitalleşme süreci mesleğin geleceğini kötü etkilemekte ve bu mesleğe olan güveni azalttığı iingelecek yıllardaki geçenlerin bu mesleğe tercih etmediği diğer mesleklere yöneldiği görülmektedir.

Haksız rekeketin yarattığı başlıca sorunlar ve çözüm nerileri Tablo 1’deki gibi özetlenebilir.

Tablo 1: Haksız rekabetle mücadele, gelinen nokta ve çözümleri

No	Haksız rekabetin nedeni	Gelinen nokta	Çözümü
1	Belgesiz hizmet-ruhsat kiralama	Asgari tutarın altında müşteri kabulü	*meslekten men
			* denetimlerin artması
2	Meslek mesuplarının yanında çalışan personelin defter tutmasına izin verilmesi	Asgari tutarın altında müşteri kabulü	*denetim
3	Asgari tutarın altında ücret politikası	Kalitenin ve işgücünün düşmesi	*denetim
4	Meslektaşın ücret almadan hizmete devam ediyor olması	Kalitenin ve işgücünün düşmesi	*mesleki eğitim
5	Meslek mesubunun karakteri	Düşük ücret politikası	* mesleki bilgi ve deneyime layık meslek mensubu yetiştirilmesi
6	Mükellef sayısının azalması	Ekonomik nedenler	* devletin işverenlere destek vermesi teşvikler
7	Diğer meslek mesubunu kötüleme	Mesleki saygınlığın azalması	*mesleki eğitim
8	Meslek mesubunun kendisine ve mesleğe saygısının olmaması	Haksız rekabet	*mesleki eğitim
9	Müşterinin kalitesi	Meslek mensubu karakteri	Mükelleflerin yetkili kurumlarca eğitim verilmesi
10	Sadece mükellef odaklı çalışan meslek mesupları		Odaların meslek mensuplarını birleştirici faaliyetlerde bulunması
11	Mesleki işler dışında başka işlerle uğraşması	Asgari tutarın altında müşteri kabulü	
12	Tahsilat sorunu	Kalitenin ve işgücünün düşmesi	Tahsilatların devlet kanalıyla yapılması

2.5.5 Görüşme 5: SMMM Recep Göklergil

Haksız Rekabet uyulması mecburi bir meslek kararı olduğu için 3568 sayılı kanunun 33.Maddesinin f bendine dayandırılarak düzenlemiştir. Haksız Rekabet olarak nitelendirebileceğimiz durumlar; Meslek mensupları veya iş ilişkisi olan kişilerle haksız rekabet

- Ücret ve diğer maddi unsurla ilgili haksız rekabet
- Reklam yoluyla haksız rekabet

Haksız rekabet konusu mesleğimizin kanayan bir yarasıdır. Bu yarayı sarmakta, iyileştirmekte malum biz meslek mensuplarının elindedir.Haksız rekabet yeni iş kuracak mükellef ile iş görüşmesi yaparken başlayıp ve arkası kesilmeden devam ediyor. Şöyle ki, yeni iş kuracak mükellef mesleki hizmet almak için görüşme yapmaya geldiğinde yapılacak iş ile bilgi sahibi olunmamasına rağmen sadece mükellefi kaçırmamak maddi menfaat sağlamak amacıyla işi kabul edip belirli bir ücrette anlaşma sağlanıyor. Ama o anlaşma sağlanan ücret bazen o iş için harcanan zamanın ve emeğin maliyetinin altında veya üstünde kalabiliyor.

“Rekabet, insanları çıkarlarının kölesi yaptı.” (SebuhiQuluzade) Bir çiçek diğer çiçeklerle rekabeti düşünmez, sadece açar. Bu sözden yola çıkarak meslek mensupları olarak 3568 sayılı yasanın 1. Maddesi (amaç) ve 2. Maddesi (mesleğin konusu), kapsamında üzerimize düşen iş ve işlemleri şeffaf bir şekilde yerine getirmeye çalıştığımızda haksız rekabet ortamında oluşmayacağı kanısındayım. Herkez işini yapacak hak ettiği ücret ve diğer haklarını almış olacak kimsenin gözü diğer meslektaşın aldığı ücret, yaptığı işte olmayacaktır. Meslek mensupları arasında haksız rekabete konu olan en önemli unsur ücrettir. Ücretten sonrada gereksiz bilgi kirliliği gelir diye düşünüyorum. Mükellefin sektöründen, işinden ve mevcut içinde bulunduğu şartlarından bi haber olan başka meslek mensubu sana şöyle teşvikler alırım, şu kurumun şöyle destekleri var onu alırım gibi klasik yöntemlerle mükellef almaya çalışıyorlar.

2.6 Araştırmanın Bulgularının Değerlendirilmesi

Görüşme yöntemiyle elde ettiğimiz verilerden Meslek Mensubu ve önceki dönem Denizli SMMM Odası Haksız Rekabet Kurulu Başkanı SMMM Mehmet Erdoğan görüş önerilerinde, öncelikle 3568 sayılı SMMM yasasında ve buna bağlı

yönetmelik ve kararlarında haksız rekabeti tanımlamış, haksız rekabete neden olan fiilleri sıralamıştır. İşle mütenasip olmayan asgari ücretin kaldırılması, sektörel ve her iş için ayrı fiyat tarifesi olması gerektiğini, fiyat tarifesinin de saat ücretiyle belirlenmesini örneklerle açıklamıştır. Meslek mensubu iş alırken işin mahiyetine, kapasitesine, yoğun mesaisine bakmadan müşteriyi kaybetmemek için iş kabul ettiğini, mesleği sadece kayıt yapmak ve beyanname vermek olarak gördüğü, danışmanlık olarak ve sektörel muhasebeyi ön planda tutulsaydı haksız rekabet konusunda önemli mesafe alınabileceğini, sektörel muhasebede uzmanlaşmaya gidilmesi, yeni iş alanları sağlayacağı gibi mesleğe vizyon da kazandıracığı kaçınılmaz bir gerçek olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber bağımsız denetim firmalarının çoğaltılarak bağımsız denetim kriterleri rakamlarının aşağıya çekilmesi de yine haksız rekabetle mücadele de büyük başarılar elde edileceğini ifade etmiştir.

SMMM Mehmet Erdoğan haksız rekabete çözüm olarak ise özetle; asgari ücretin kaldırılmasını, saate dayalı ücret sistemini getirilmesini, tahsilat sisteminin teknolojiyle uyumlu hale getirilmesi, serbest meslek makbuzlarının e-birlik üzerinden kesilmesini, muhasebe bürolarına fiziki ve teknik altyapı standardı getirilmesini ve denetiminin sağlanmasını, mesleki hizmet kalitesinin artırılması amacıyla kalite yönetimi standardı getirilmesini, yeni büro açan meslek mensuplarının desteklenmesini, bağımsız denetim firmalarının artırılmasını, meslekte gelecek kaygısının giderilmesini, etik eğitimlerinin artırılmasını, gelir idaresi ile yapılan çalışmalarla angaryaların kaldırılmasını önermiştir.

Denizli SMMM Odası sekreteri SMMM Mehmet Sarıgöl görüş ve önerilerinde mesleğimizi saygınlık kazandıracak tek olgunun etik olduğunu, etik evrensel değerleri, referans olarak alıp kabul ettiğini ifade etmiştir. Gerek 21.11.2007 tarihli yönetmelik, gerekse Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele kurulunun odalarla eşgüdüm içinde çalışmasıyla haksız rekabetle mücadelede etkinliği, verimliliği ve başarıyı artırdığını ifade etmiştir. Ayrıca haksız rekabetle mücadelede başarıya ulaşmak için meslek mensuplarının aynı hedefe yönelmesiyle mümkün olabileceğini, haksız rekabete yönelik mücadeleye sahiplenmek ve tüm meslek mensuplarının destek vermesi gerektiğini ifade etmiştir.

Denizli SMMM Odası Başkan Yardımcısı SMMM Hüseyin Bayramoğlu görüş ve önerilerin ana teması olan ücretten bahsetmiştir. Meslek mensuplarına mağdur etmeyecek, haksız rekabete neden olmayacak, mesleğimizin gelişmesini sağlayacak yeni bir ücret sisteminin oluşturulmasından bahsetmektedir. İş yükü esasına dayanan bu

ücret sisteminin, harcanan emek, katlanılan giderler ve zaman esasına göre belirlendiğini ifade etmiştir. Meslek mensubu Hüseyin Bayramoğlu görüş ve önerilerine ilave olarak Prof Dr İbrahim Anıl ve ProfDr Binali Doğan'ın Zaman Esaslı Ücret Sistemi' nisunmuş ve sistemi özetlemiştir.

Denizli SMMM Odası üyesi genç meslektaşlardan Davut Tokgöz görüşlerinde, muhasebe mesleğini tanımlamış, meslek mensuplarının sorunlarının çözümünde kanunların yetersiz kaldığını, ücret üzerinden yaşanan sorunların haksız rekabeti doğurduğunu, haksız rekabetin birçok meslek mensubunu olumsuz yönde etkilediğini, meslek mensuplarını gittikçe gelişen küresel ve ekonomik şartlara göre kendilerini geliştirmesi gerektiğini ifade etmiştir. Önerilerinde ise, asgari ücretin altında müşteri kabul edilmesi halinde denetimin artırılması, meslekten men cezası verilmesi, mesleki saygınlığın kazanması için mesleki eğitim verilmesi, tahsilatların devlet kanalıyla yapılmasından bahsetmiştir.

Görüşme yöntemiyle elde ettiğimiz verilerden Denizli SMMM Odası üyesi genç meslek mensuplarından Recep Göklergil, haksız rekabeti 3568 sayılı kanunun 3. Maddesi f bendine dayandırılarak düzenlendiğinden bahsetmiştir. Meslek mensupları, harcanan zamana, emeğin mahiyetine hesaplamadan maddi menfaat sağlamak için düşük fiyatlarda iş kabul edebildiklerini ifade etmiştir.3568 sayılı yasanın 1 ve 2. maddesini tüm meslektaşlar şeffaflıkla yerine getirseler haksız rekabet ortamının oluşmayacağı kanısında olduğunu ifade etmiştir. Ücretin en önemli haksız rekabete konusu olduğunu, bunun yanında meslektaşların bir başka meslektaşın müşterisini kandırarak işini almaya çalışması da haksız rekabet konusu olduğundan bahsetmiştir.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu çalışma ile muhasebe mesleğinde rekabet ve haksız rekabet tanımları yapılmış, ekonomik, sosyolojik ve hukuki yapılarından bahsedilmiştir. Haksız rekabetin Borçlar Kanununa göre, Türk Ticaret Kanununa göre tanımı yapılmış, haksız rekabete neden olan haller sayılmış yaptırım ve müeyyideleri sıralanmıştır.3568 sayılı SMMM yasasında belirtilen haksız rekabet halleriyle muhasebe mesleğinde ve meslek mensupları arasında yaşanan haksız rekabete neden olan unsurlara ilişkin görüş ve düşüncelere yer verilmiştir. 3568 sayılı yasaya bağlı beraberinde çıkan yönetmelik ve mecburi meslek kararları ile haksız rekabete neden olan haller ve etik davranışlar ele alınmıştır.

Haksız rekabet ve etik olgusu ile ilgili diğer illerde meslek mensupları ile anket yöntemiyle yapılan çalışmadaki araştırma sonuçlarına göre; haksız rekabet ile ilgili en önemli sorunların tahsilat sorunu, ücret, meslek mensuplarının meslek dışı işlerle uğraşmaları, meslek mensupları arasındaki iş yükü olduğu görülmüştür. Müşteri yapısı ve sayısını eşitleyecek planlamanın olmaması da haksız rekabete yol açan önemli nedenler olduğu tespit edilmiştir.

Denizli il merkezinde beş meslek mensubu ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler ışığında; haksız rekabete neden olan en önemli konunun ücret olduğu görülmektedir. Ücretin zaman, emek ve gider üçgeniyle değerlendirerek ele alınması gerektiği sonucunda hem fikir olduğu gözlenmektedir. Ayrıca mesleki bilgi deneyimin artırarak mesleki saygınlığın ve itibarın önem kazandığı, denetimin ve disiplin cezalarının caydırıcı etkisinin olması gerektiği, mesleki ahlak ve etik olgusunun tüm meslek mensuplarının sahip olması konularında ortak nokta oluşmuştur.

KAYNAKÇA

- Akarsu, A. (2015). Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet Olgusu: Sivas İlinde Bir Araştırma.(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Bıyan, Ö. (2012). “Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Çalışma: Meslek Mensuplarının Demografik Durumları, Mesleki Sorunları ve Değerlendirilmesi”, *Sosyoekonomi*, Ocak-Haziran, 2012-1, 105 – 135.
- Dikmen, B, B. (2019). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Haksız Rekabetin Değerlendirilmesi: Giresun İl Merkezinde Bir Araştırma” *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* , Cilt 11, Sayı: 20.
- Ergün H., Gül K. (2005). “Muhasebe Mesleği Etik Kuralları ve Bu Kuralların Meslek Mensuplarının Algılanışı”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 25, 144 – 154.
- Kalaycı, Ş.,Tekşen, Ö. (2006). “Muhasebecilik Mesleğinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Isparta İl Merkezi Uygulaması” *Muhasebe ve Finans Dergisi*, (31), 90-101.
- Kıllı, M., Türkoğlu, H., Gülmez, C. (2018). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Algısı: Malatya ilinde Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Mart 2018
- Kurnaz, N.,Altunal, I., Özbek, A. (2016). “Haksız Rekabeti Önleme Açısından Türmob E-Birlik Yazılımı Hakkında Meslek Mensuplarının Değerlendirmeleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma”İstanbul SMMMO Mali Çözüm Dergisi, 135. 2016 Mayıs-Haziran
- Küçük, Ş. (2018). “Meslekte Haksız Rekabete Yol Açan Uygulamalar ve Mesleki Kalite Standartları Önerisi”,<https://home.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2016/06/tr-sorumlu-vergicilik-saban-kucuk.pdf> (20.05.2019)
- Manop, B. (2007). “Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve TTK Tasarısı Açısından Rekabet Hükümlerine Bir Bakış”,*Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.12, S.3, 327-342.
- Ömürbek, V.,Türkoğlu, T. (2013). “Muhasebe Meslek Mensupları Arasında Yaşanan Haksız Rekabet Üzerine Bir Araştırma”, *Balıkesir Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:16- Sayı:30, 115-149.
- Sak, E. (2013). “Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleğinde Haksız Rekabet Olgusu”. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Atılım Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Yel, T. (2018). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Etiği Hakkında Görüşlerine İlişkin Bolu’da Bir Araştırma”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2018, C:18, S:2, 165-184
- 13.06.1989 Tarih ve 20194 sayılı Resmi Gazete Yayınlanan 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu.
- 18.10.2001 tarih ve 24557 sayılı Mecburi Meslek Kararları Yönetmeliği.

21.11.2007 tarih ve 26207 sayılı Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği.

ÖZ GEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

Adı Soyadı : Mustafa KARABABA

Doğum Yeri : Denizli

Doğum Tarihi : 23.08.1959

E-posta : mkarababa6@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise : Acıpayam Ticaret Lisesi

Lisans : Çukurova Üniversitesi

Yüksek Lisans : Pamukkale Üniversitesi

Doktora : -

Yabancı Dil ve Düzeyi: -

İŞ DENEYİMİ : Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olarak hizmet vermekteyim.